

Dr. Borka László

Mindenki magyar...

Mindenki magyar, amíg ennek ellenkezője be nem bizonyosodik - mondta valaki. A rangos amerikai Pulitzer díj kapcsán jut ez eszünkbe. Olyan nagyságok kapták, mint Hemingway, William Faulkner, John

Updike, Saul Bellow és Norman Mailer.

A nyájas olvasó már biztosan sejtí, hogy mire akarunk kilyukadni. Mert ha gyanakodni kezd, hogy Pulitzer is magyar, akkor igaza van.

Pulitzer József 1847-ben született Makón. Kicsit szomorú kezdet után mesés karriert futott be. Szomorú kezdet, mert gyermekkori vágya nem teljesült. Kiskorától borzasztóan vonzotta őt a katonaelet. De cingár alkata, rövidlátása miatt a sorozáson alkalmatlannak bizonyult. Célratörését és vasakarátát mutatja, hogy nem lankasztotta a sorozó

bizottság döntése, elment Franciaországba és jelentkezett az Idegenlégióba. Oda még az ördögöt is felvették akkoriban, de őt nem. Így járt az angol hadsereggel is. Ekkor meghallotta, hogy Hamburgban egy amerikai sorozó tiszt az északiak oldalára verbuvál katonákat. Ekkor már harmadik éve dült a polgárháború. Jelentkezett s végre oda felvették. Így 1864-ben hátat fordított Európának, és áthajózott Amerikába. Ekkor még csak 17 éves volt. A harcokban nem vett részt, mert időközben véget ért a háború.

Ekkor kezdődik új élete. Riporter munkát kap St. Louisban, egy német nyelvű újságnál, a *Westliche Post*nál. Gazdag lányt vesz feleségül. Takarékos, pénzt gyűjt. S hogy a hosszú történetet rövidre fogjunk: nyolc év múlva megveszi a lapot, majd még egyet s a kettőből alapítja meg a *St. Louis Postot*, amely máig a város vezető lapja.

Elindult akkor valami az újságírásban. Pulitzernek, mint tulajdonos-

nak szabad keze volt, s olyan ötletei, amik forradalmasították az akkori unalmas, erkölcsös zurnalisztikát. Az első dolga az volt, hogy lapjában a kisemberek érdekeit védte. Tíz év múlva már olyan gazdag, hogy megveheti az évi negyvenezer dolláros veszteséggel csőd szélén álló *New York World* című lapot. Ekkor hozta divatba az addig ismeretlen, szenzációhajhászú riportot, az első színes képregényt, és a sport oldalt. Ami ma természetes, azt mind ő vezette be. Hozzá szegődött Nelly Bly, a híres/hirhedt riporternő, aki minden botrányt kiszaglászott, elmebetegnek tette magát s álnéven bekerült egy elmeógyógyintézetbe. R riportjában leírta az ott uralkodó, megalázó állapotokat. Ez oda vezetett, hogy törvényileg szabályozták az elmeógyógyintézetek személyzetének kötelességeit. Ez lett a tényfeltáró riport őse. A negyvenezer példányszámú, haldokló újság hamarosan hatszázezresre nőtt, s kora Amerikájának legnagyobb lapja lett.

1909-ben a Panama csatorna körüli botrányról közölt leleplező cikket, még Rooseveltet is belekeverve az ügybe. Pulitzer rágalmazással vádolták, de a bíróság felmentette a vád alól, amit a szabad sajtó győzelmének könyveltek el.

Sok jót tett. Újságjaiban támogató kampányt indított a Szabadság szobor felállításához. Minden adományozó neve megjelent az újságban, ami zseniális húzásnak mutatkozott, mert a pénz összegyűlt. Ezt hivatalosan meg is köszönték neki. És Magyarországnak is, hogy ilyen jó hazafit nevelt Amerikának. A Szabadság szobor talpán van is erről egy emléktábla. Pulitzer nagy összeget adományozott a New York állambeli Columbiái egyetemnek, hogy ott, elsőként a világon, újságírói szakot indíthassanak.

Pulitzer nagy vagyonra tett szert, végrendelete szerint ez lett a Pulitzer díj alapja. Makó főterén álló mellszobra Kossuth-hoz és Jókaihoz hasonló, szép férfit ábrázol. Kiss Jenő szobrász alkotása.

Ami a tudósoknak a Nobel díj, a színészeknek az Oscar, az az újságírásban, irodalomban és költészetben a Pulitzer díj.

Több kategóriában adják: szépirodalom, szakirodalom, költészet, újságírás, riportfotó stb.

Pulitzer József élete végén sokat betegeskedett, már alig látott. 1911-ben halt meg.